

Nezávislé posouzení situace a možného vývoje na energetickém trhu ČR do roku 2030

Manažerské shrnutí

Zpracovatel:

Teplárenské sdružení České republiky

Ing. Martin Hájek, Ph.D.

Ing. Jiří Vecka, Ph.D.

Praha, říjen 2017

Předmluva

Předmětem analýzy je nezávislé posouzení situace a možného vývoje na energetickém trhu ČR do roku 2030 a vývoj podmínek pro podnikání v sektoru dálkového vytápění, které budou značně ovlivněny legislativou EU a současně i specifickou situací a legislativním rámcem v ČR.

Do posouzení byly zahrnuty informace, které byly zpracovatelům k dispozici do konce října 2017. Značná část legislativy Evropské unie týkající se klimaticko-energetického rámce do roku 2030 je doposud v legislativním procesu, jehož výsledky nelze přesně odhadovat. To se týká zejména tzv. legislativního balíčku Čistá energie pro všechny Evropany, který Evropská komise představila v listopadu roku 2016.

Kromě evropské legislativy, která energetiku stále těsněji obemývá, je podnikatelské prostředí v teplárenství vytvářeno také řadou faktorů na národní úrovni. Jedná se zejména o národní koncepční dokumenty a strategie, podporu vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a obnovitelných zdrojů energie, energetické daně a zdanění externalit, nebo věcné usměrňování ceny tepelné energie. Kromě výše uvedených faktorů je pro posouzení situace na energetickém trhu podstatná také dostupnost primárních energetických zdrojů a očekávaný vývoj trhu s elektřinou.

Cílem analýzy je poskytnout celkový přehled rozhodujících tendencí ve výše nastíněných oblastech ovlivňujících podnikatelské prostředí v teplárenství, pro hlubší studium problematiky je uvedena použitá literatura.

Manažerský souhrn

Cílem EU do roku 2030 je snížit emise skleníkových plynů o 40 % oproti roku 1990. S ohledem na Pařížskou dohodu bude pokračovat tlak na snižování emisí skleníkových plynů. V řadě Evropských zemí je nicméně uhlí stále významným zdrojem energie a jeho nahrazení může být pouze postupné. Řada legislativních opatření však bude provoz uhelných zdrojů stále více ztěžovat a prodražovat.

Ekonomiku energetických zdrojů s příkonem nad 50 MW založených na spalování paliv zásadně ovlivňují přísné emisní limity vyplývající ze závěrů o BAT pro velká spalovací zařízení, které budou muset jednotlivá zařízení plnit nejpozději od srpna 2021. Závěry o BAT by měly být aktualizovány s periodou 8 let od zveřejnění předchozí verze. Termín pro splnění případných dalších požadavků na snižování emisních limitů lze nicméně s velkou pravděpodobností předpokládat až po roce 2030.

Ekonomika zařízení zahrnutých od systému emisního obchodování bude významně ovlivněna cenou povolenky na emise skleníkových plynů. Částečné bezplatné přidělování povolenek na výrobu tepla zůstane patrně do roku 2030 zachováno. Česká republika bude moci využít i bezplatné přidělování povolenek na výrobu elektřiny. Obecně lze očekávat, že s tlakem na snižování emisí cena povolenky dlouhodobě poroste, její trajektorii však ovlivní řada neznámých. V současné době je schvalování komplexní reformy emisního obchodování v závěrečné fázi.

S klimaticko-energetickými cíli EU do roku 2030 souvisí rozsáhlá reforma unijní legislativy, která se týká obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti, ale také trhu s elektřinou. Hlavní obrysy legislativních změn jsou již zřetelné, stále zůstává otevřená řada technických otázek, které podstatně ovlivní budoucí firemní strategie. Ceny elektřiny se zotavují z období extrémních minim, další vývoj je však obtížné předvídat. S ohledem na očekávané odstavení značných konvenčních kapacit v regionu střední Evropy do roku 2022 lze však spíše počítat s jejich dalším růstem nebo alespoň stagnací.

Státní energetická koncepce i další strategické dokumenty mají zpravidla k teplárenství vstřícný přístup, až na výjimky však neobsahují praktická opatření a pokud ano, tak tato nejsou v praxi naplňována. To se týká zejména požadavku na srovnatelné zatěžování daněmi a externalitami, které dnes podstatně znevýhodňují soustavy zásobování teplem v konkurenci s lokální výrobou tepla. Bohužel o nápravě tohoto stavu se zatím jen diskutuje v teoretické rovině bez konkrétních výsledků.

Do roku 2030 je třeba počítat s významným útlumem domácí těžby hnědého uhlí a prakticky ukončením těžby černého uhlí. Do roku 2024 by měla být situace na trhu s hnědým uhlím i přes pokles těžby relativně stabilizovaná, spotřebu černého uhlí je případně možné krýt dovozem. ČR disponuje nezanedbatelnými zdroji biomasy. V případě zvýšení poplatků za ukládání odpadu na skládky je také možné počítat s jeho mobilizací pro energetické využití.

Podmínky pokračování provozní podpory pro obnovitelné zdroje energie a vysokoúčinnou kombinovanou výrobu elektřiny a tepla po roce 2020 jsou z dnešního pohledu nejasné. Lze nicméně očekávat tlak na zavádění soutěžního principu namísto současné praxe administrativního stanovení zelených bonusů k tržní ceně elektřiny.

Konkurence na trhu s teplem v posledních letech zásadně vzrostla. Teplárenské společnosti jsou na jedné straně vystaveny ostré konkurenci, která nepodléhá žádné regulaci a současně musí naplňovat podmínky věcného usměrňování ceny tepelné energie nastavované Energetickým regulačním úřadem. Ten nově řídí Rada ERÚ a jeho záměry v oblasti teplárenství zatím nelze příliš předvídat.